

обумовили те, що на ринку атомної енергетики сформувалася антиросійська коаліція: держави "Групи семи" уклали угоду про спільні зусилля, спрямовані на витіснення росії з міжнародного ринку ядерної енергетики. Це має суттєво посилити енергетичну безпеку європейських країн.

Список використаних джерел

1. Electricity production. Shedding light on energy in the EU. 2023 interactive publication. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/interactive-publications/energy-2023#electricity-production>
2. The Statistical Review of World Energy 2022. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.bp.com/en/global/corporate/energy-economics/statistical-review-of-world-energy.html>

СУПЕРЕЧНОСТІ ПОГЛЯДІВ НА МІСЦЕ ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНИХ ОБЛАСТЕЙ Й ЕТНОГРАФІЧНИХ РАЙОНІВ УКРАЇНИ В СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНІЙ СТРУКТУРІ СУСПІЛЬСТВА

Дністрянський М. С., Дністрянський Т. М.

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
м. Львів, Україна*

Myroslav.Dnistrianskyu@lnu.edu.ua, taras_dnister@ukr.net

Україна належить до держав з помітними регіональними історико-культурними відмінностями. І такою є ситуація у більшості значних за розмірами державах світу, у тому числі й моноетнічних. Наприклад, у Європі - це Німеччина, Франція, Італія та ін. На прикладі Франції це добре описав Ф. Бродель у книзі «Ідентичність Франції» [1]. Але історико-культурна диференціація характерна навіть для невеликих країн, як от Грузії чи Чехії. Кожна з цих держав прагне використати наявне історично-культурне різноманіття як джерело постійного загальнонаціонального культурного взаємозбагачення та соціально-територіальної взаємодоповнюваності. І у більшості випадків це доволі успішно реалізується в регіональній політиці та міжрегіональних

соціальних взаєминах.

Водночас в Україні ситуація трохи інша, адже деколи простежується нерозуміння того, які причини зумовили історично-культурні відмінності, в чому вони проявляються і яке вони можуть мати значення в соціально-політичному житті держави. Але найгіршим є те, що на цьому ґрунті трапляються й політичні спекуляції, як свідомі, так і через незнання об'єктивних реалій.

Найбільш випукло регіональні відмінності України проявляються в розрізі історико-географічних областей, прикладами яких є Буковина, Волинь, Галичина, Донеччина, Запоріжжя, Закарпатська Україна, Бессарабія (Північна й Південна). Таврія та деякі ін. Що таке історико-географічна область і як вона утворилася? Це насамперед порівняно великі регіони, які сформувалися або на основі відокремленого від інших частин держави політичного розвитку, наприклад, Закарпатська Україна, чи тривалого існування певної адміністративно-територіальної одиниці вищого рівня (Галичина, Буковина, Волинь, Таврія) і виділяється наявністю деяких своєрідних культурних краєвидів й певних ментально-політичних пріоритетів місцевої людності. Окрім того, населення таких областей дуже часто усвідомлює свою приналежність до таких історико-географічних областей і навіть може декларувати свою регіональну ідентичність. Отже, історико-географічні області – це інерція попереднього територіально-політичного минулого, і вона може проявлятися в особливих політичних уподобаннях й політичній активності під час виборів.

В політичній географії такі історико-географічні області іноді називають «фантомними регіонами», бо вони певною мірою є неіснуючими вже територіально-політичними одиницями минулого. Оскільки ці одиниці були в різні періоди історії, то вони переважно не можуть мати чітких меж. Наприклад, важко чітко з'ясувати, що взяти за основу історичної Волині (Волинське князівство, Волинське воєводство чи Волинську губернію)? Тому можна виділити переважно лише ядра таких історико-географічних областей.

Отже, історико-географічні області – це реальність. Але якими є її функціональні соціально-політичні впливи? Тут можуть бути різні варіанти. Бо якщо ставити питання про успішний досвід таких регіонів і

їхню участь в загальноукраїнських державоформуючих процесах, то це буде позитивним прикладом. Але якщо відокремлювати їхній розвиток від інших частин держави, акцентувати увагу на суперечностях, протиставленні тощо, то це буде негативний момент. Ще один важливий висновок: такі історико-географічні області категорично не можна брати до уваги в сучасних питаннях реформування адміністративно-територіального устрою, оскільки вони формувалися переважно в період недержавного минулого України і їхнє відтворення в сучасній системі територіального управління стало б консервацією негативних моментів історичного політичного розвитку. Так само вони аж ніяк не можуть бути підставою для федералізації чи автономізації України, що призвело б до формування в суспільстві нових територіально-політичних бар'єрів. Недоцільним є і створення політичних партій на основі історико-географічних областей [2].

Якщо історико-географічні області – це території, на формування яких, окрім етнічних українців, вплинули представники етнонаціональних меншин, то етнографічні райони – це особливі ареали в межах розселення українського народу, які виділяються діалектами української мови, особливостями традиційної матеріальної та духовної культури. Прикладами таких етнографічних районів є Бойківщина, Гуцульщина, Покуття, Лемківщина, Полісся та ін. Що визначило відмінності в побуті, традиціях, звичаях? Це насамперед проживання в дещо інших природних умовах. Тому якраз етнографічні особливості найбільше і проявляються в гірській місцевості. Мали також значення і особливості заселення, походження різних груп переселенців.

Фактично усі мешканці етнографічних районів в Україні усвідомлюють себе українцями [4]. Назви цих етнографічних груп, наприклад, бойки, гуцули, лемки, мають зовнішнє походження, тому в середовищі мешканців є не дуже популярними. З урахуванням фактичної відсутності самоназви і самоідентифікації зовсім некоректно називати ці етнографічні групи субетносами. Але при цьому важливо наголосити: традиційна культура українських етнографічних груп – це важливе джерело збагачення загальноукраїнської національної культури. А залучення таких культурних елементів мало б стати одним з основних напрямків її модернізації. Тобто модернізація української

культури не може відбуватися лише з урахуванням світових стандартів: вона мусить спиратися на українську традиційну культуру.

Щодо поширення етнографічних груп українського народу значно менше негативних стереотипів та спекуляцій. Але вони також іноді простежуються. Це насамперед стосується трактування їхнього походження поза українським етногенезом. Наприклад, хибними є твердження про те, що на формування поліщуків вирішальний вплив мало плем'я ятвягів, гуцулів – тюркське плем'я огузів, бойків – кельтське плем'я боїв тощо. Це невірні підходи і їх потрібно вилучати з різних довідкових матеріалів чи етнографічних експозицій [3].

Отже, формування історико-географічних областей та етнографічних районів – це результат складних територіально-політичних й етнокультурних процесів. Відсутність розуміння сутності історико-географічної й етнографічної різноманітності України може стати предметом політичних спекуляцій, але при розумній внутрішній геополітиці регіональну історико-культурну диференціацію можна і треба використати в інтересах поступального соціально-культурного й економічного розвитку держави. І в цьому контексті особливо важливо створювати позитивні образи регіонів і країни загалом.

Список використаних джерел

1. Бродель Ф. Ідентичність Франції. Простір та історія. Книга 1. Київ: Видавництво Жупанського, 2013. 368 с.
2. Дністрянський М. С. Суспільно-географічна аналітика та геополітична публіцистика. (вибрані авторські дописи у мережі Facebook). Львів: «ГАЛИЧ-ПРЕС», 2022. 169 с.
3. Дністрянський М. С., Дністрянська Н. І. Етнографічні відмінності українського населення Карпат: чинники формування та культурно-туристичне значення // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Географія. 2020. №2. С. 65–72.
4. Тиводар М. Етнологія. Львів: Світ, 2004. 624 с.